

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра етнології

Затверджено

на засіданні кафедри етнології
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри
проф. Сілецький Р. Б.

Силабус навчальної дисципліни
ТРАДИЦІЙНА ДУХОВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНЦІВ
КАРПАТ,

що викладається в межах **ОПП** магістерського рівня за
спеціальністю 032 Історія та археологія

Кваліфікація: Магістр історії та археології. Викладач історії

Львів 2023 р.

Назва дисципліни	Традиційна духовна культура українців Карпат
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра етнології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки 032 Історія та археологія
Викладачі дисципліни	Галайчук Володимир Васильович, докт. іст. наук, проф. каф. етнології
Контактна інформація викладачів	halay_czuk@ukr.net volodymyr.halaychuk@lnu.edu.ua кафедра етнології історичного факультету ЛНУ ім. Івана Франка
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Можливі онлайн-консультації через Zoom.
Сторінка курсу	
Інформація про дисципліну	Курс «Традиційна духовна культура українців Карпат» призначено для магістрів спеціальності 032 «Історія та археологія», кваліфікації: «Магістр історії та археології. Викладач історії» Курс належить до нормативних дисциплін. Програма і навчально-методичні матеріали курсу забезпечують можливість надати студентам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб орієнтуватися в календарних та сімейних обрядах українців Карпат, здобути відомості про їхні вірування та світоглядні уявлення; апробувати свої уміння дослідника та сформувані компетентності до роботи за темою наукового пошуку магістра
Коротка анотація дисципліни	Курс «Традиційна духовна культура українців Карпат» є нормативною дисципліною, яка викладається в 2 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Навчальним планом передбачено 30 годин аудиторних занять (30 год. лекцій) і 30 годин самостійної роботи. Програма навчальної дисципліни складається з 3 змістових модулів : 1. Традиційна сімейна обрядовість. 2. Традиційна календарна обрядовість. 3. Традиційна демонологія та світоглядні уявлення. У <i>першому</i> модулі студенти розглядають родильну, весільну і похоронно-поминальну обрядовість; У <i>другому</i> модулі вивчають звичаї та обряди, пов'язані з народним календарем; У <i>третьому</i> модулі знайомляться з персонажною системою демонології та міфологічними уявленнями про світ
Мета та цілі дисципліни	Мета: формування у студентів розуміння цілісності системи духовної культури українців Карпат Цілі: – засвоєння студентами знань про родильні, весільні та похоронно-поминальні звичаї та обряди;

	<p>– досягнення розуміння студентами взаємозв'язків між явищами традиційної календарної обрядовості;</p> <p>– формування у студентів розуміння механізмів опису демонологічних персонажів</p>
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">Основна (базова)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бойківщина: історико-етнографічне дослідження / З. Є. Болтарович, А. Ф. Будзан, Р. П. Гарасимчук та ін. – Київ: Наукова думка, 1983. – 303 с. 2. Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження / П. Арсенич, М. Базак, З. Болтарович та ін. – Київ: Наукова думка, 1987. – 470 с. 3. Лемківщина: Земля, люди, історія, культура. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1988. – Т. 1 / Ред. Б. О. Струмінський; Передм. Я Падох. – 569 с. 4. Лемківщина: Земля, люди, історія, культура. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1988. – Т. 2 / Ред. Б. О. Струмінський. — 495 с. 5. Лемківщина: Історико-етнографічне дослідження: У 2 т. – Київ: Наукова думка, 1987. – Т. 2: Духовна культура. – 424 с. <p>Додаткова (допоміжна)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Борисенко В. Весільні звичаї та обряди на Україні: історико-етнографічне дослідження. – Київ: Наукова Думка, 1988. – 188 с. 2. Войтович Н. Народна демонологія Бойківщини. – Львів: Сполом, 2015. – 228 с. 3. Гнатюк В. Знадоби до галицько-руської демонології // Етнографічний збірник. – Львів, 1904. – Т. XV. – 272 с. 4. Гнатюк В. Знадоби до української демонології. – Етнографічний збірник. – Львів, 1912. – Т. XXXIV. – 280 с. 5. Гнатюк В. Знадоби до української демонології. Вип. 1 // Етнографічний збірник. – Львів, 1912. – Т. XXXIII. – 237 с. 6. Гнатюк В. Похоронні звичаї та обряди // Етнографічний збірник. – Львів, 1912. – Т. XXXI–XXXII. – С. 139–424. 7. Етнографічне дослідження Бойківщини / Р. Ф. Кирчів. – Київ: Наукова думка, 1978. – 174 с. 8. Хобзей Н. Гуцульська міфологія: Етнолінгвістичний словник. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, – 2002. – 216 с. 9. Шухевич В. Гуцульщина: В 5-ти частинах / Передм. А. А. Карпенко, післям. М. С. Глушко, упоряд. О.О. Савчук. – (Репринтне видання 1899–1908 рр.). – Харків: Видавець Олександр Савчук, 2018. – 1218 с. <p>Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Окрім рекомендованих, студенти можуть використовувати також й інші джерела, у яких висвітлені певні навчальні питання.</p>
Обсяг курсу	<p>Денна форма навчання, 3 кредити: 30 годин аудиторних (з них: 30 годин лекцій) 60 годин самостійної роботи</p>
Очікувані результати	<p>У процесі вивчення студентами курсу, опанування його теоретичними, методологічними, методичними і практичними</p>

<p>навчання</p>	<p>засадами формуються програмні компетентності (інтегральна; загальні; фахові) й досягаються такі програмні результати навчання:</p> <p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ФК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.</p> <p>ФК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері освіти з використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.</p> <p>ПРН-3. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.</p> <p>ПРН-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері освіти з використанням методів наукової діяльності.</p> <p>Після прослуховування курсу студент повинен :</p> <p>знати: Особливості звичаїв та обрядів родильного, весільного та похоронно-поминального циклів сімейної обрядовості, календарні звичаї та обряди, світоглядні та демонологічні уявлення та вірування українців Карпат</p> <p>уміти: критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, фактологічний матеріал, виокремлювати більш і менш вартісні джерела і літературу; за набором ознак ідентифікувати той чи інший звичай, обряд чи демонологічного персонажа.</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Сімейна обрядовість, календарна обрядовість, світоглядні уявлення, демонологія</p>
<p>Формат курсу</p>	<p>Очний, заочний</p>
<p>Теми</p>	<p>ДОДАТОК (схема курсу)</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>залік</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Народна культура», «Етнографія України», «Українська демонологія»</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Лекція, дискусія, методи контролю і самоконтролю, презентація наукових продуктів, виконання індивідуальних завдань.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>ноутбук або смартфон</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної</p>	<p>Оцінювання студентів здійснюється на основі модульно-рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів. Остаточний рейтинг складається з рейтингу роботи студента упродовж семестру та його рейтингу на екзамені. Рейтингова оцінка знань студентів з курсу визначається за сумою балів, отриманих студентами за самостійну творчу</p>

<p>діяльності)</p>	<p>домашню роботу і результати модулів. Це відповідно 50 балів за самостійну роботу і 50 балів за модулі.</p> <p><i>Лекції:</i> Передбачають систематичний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.</p> <p><i>Модульний контроль.</i> Результат роботи студента протягом семестру складається з таких компонентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проміжне тестування (максимально 50 балів), що проводяться за результатами вивчення змістовних модульних частин навчального курсу. • Домашня творча письмова робота (максимально 50 балів), що виконується на одну з обраних із запропонованих у списку тем. Обсяг роботи – не менше 9–10 друкованих сторінок. <p>Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав менше 21 бала, то він вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу складати залік за талоном № 2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання.</p> <p>Сумарна оцінка (сума поточних і екзаменаційних балів) виставляється за 100 бальною шкалою (університету, національною та ECTS) – 100 балів.</p> <p>У процесі оцінювання враховується: самостійність, оригінальність, творчість у результатах мислення студента.</p> <p>Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності під час вивчення курсу забезпечується:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ обговоренням на першому лекційному та першому семінарсько-практичному занятті норм академічної доброчесності; ♦ обговоренням на першому лекційному та першому семінарсько-практичному занятті видів, форм і методів навчальної діяльності студента, вимог щодо оцінювання результатів і критеріїв оцінювання; ♦ повідомлення студентів про наслідки плагіату чи інших форм недоброчесності (їх виявлення в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем завдання, незалежно від масштабів плагіату чи обману); ♦ неможливість (заборона) користування мобільними пристроями під час виконання модульних контрольних робіт; ♦ обов'язкове посилання на використані літературні джерела під час написання навчальних завдань (есе, матеріалів доповідей, схем, графіків та ін.) <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до модулів.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гуцульщина, Бойківщина та Лемківщина на мапі етнографічного районування України. 2. Етнографічне дослідження українців Карпат: загальна характеристика. 3. Дослідження традиційної сімейної обрядовості українців Карпат у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників. 4. Дослідження традиційної календарно-побутової обрядовості українців Карпат у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Дослідження традиційних уявлень та вірувань українців Карпат у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників. 6. Традиційна родильна обрядовість українців Карпат. 7. Традиційна весільна обрядовість українців Карпат (загальний огляд або локальний варіант на вибір студента). 8. Традиційна похоронно-поминальна обрядовість українців Карпат. 9. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: ранньозимовий період. 10. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: різдвяно-водохресний період. 11. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: ранньовесняні звичаї та обряди. 12. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Великодні та Провідні звичаї та обряди. 13. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Юріївські і Троєцькі звичаї та обряди. 14. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: літні та осінні звичаї та обряди. 15. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: звичаї та обряди, пов'язані з пастухуванням. 16. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: звичаї та обряди, пов'язані з землеробством. 17. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: чорт як демонологічний персонаж. 18. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про домашніх духів. 19. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про відьом та упирів. 20. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про мавок, лісниць, богинь і т. п. 21. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про душі померлих.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК

Схема курсу «Традиційна духовна культура українців Карпат»

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези Традиційна духовна культура українців Карпат	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Літератур а.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконанн я
1	Тема 1. Вступ до дисципліни. Загальна характеристика джерел та огляд історіографії з традиційної духовної культури українців Карпат. Етнографічні групи українців в Карпатах; поняття «духовна культура»; історіографія з теми курсу	Лекція, 2 год.	Методичні матеріали для самостійної роботи	1–5 (основна) 7 (допоміжна)	Підготовка до модульного контролю, до індивідуального завдання	<i>тиждень</i>
2	Тема 2. Традиційна родильна обрядовість українців Карпат. Заборони для вагітної, пологи, баба-повитуха, хрестини	Лекція, 2 год.	Методичні матеріали для самостійної роботи	1–5 (основна) 9 (допоміжна)	Підготовка до модульного контролю, до індивідуального завдання	<i>тиждень</i>
3	Тема 3. Традиційна весільна обрядовість українців Карпат. Передвесільний, весільний та післявесільний цикли	Лекція, 2 год.	Методичні матеріали для самостійної роботи	1–5 (основна) 1, 9 (допоміжна)	Підготовка до модульного контролю, до індивідуального завдання	<i>тиждень</i>
4-6	Тема 4. Традиційна похоронно-поминальна обрядовість українців Карпат. Прикмети на смерть, обрядження покійника та виготовлення домовини, похорон, поминання	Лекції, 6 год.	Методичні матеріали для самостійної роботи	1–5 (основна) 6, 9 (допоміжна)	Підготовка до модульного контролю, до індивідуального завдання. Проведення модуля 1	<i>три тижні</i>
7-9	Тема 5. Традиційна календарна обрядовість українців Карпат: зимовий період. Обрядовість початку зими, Святвечір і Різдво, Маланка і Новий рік, Щедрий вечір і Йордан	Лекції, 6 год.	Методичні матеріали для самостійної роботи	1–5 (основна) 9 (допоміжна)	Підготовка до модульного контролю, до індивідуального завдання	<i>три тижні</i>

10–11	Тема 6. Традиційна календарна обрядовість українців Карпат: від весни до осені. Запусти, обрядовість Великого посту, Великодня, Зелених свят, Купайла, Спаса, Чеснохреста та ін.	Лекції, 4 год.	Методичні матеріали для самостійної роботи	1–5 (основна) 9 (допоміжна)	Підготовка до модульного контролю, до індивідуального завдання. Проведення модуля 2	<i>два тижні</i>
12–15	Тема 7. Традиційна демонологія та світоглядні уявлення українців Карпат. Уявлення про домашніх духів, мавок і стратчат, упирів та відьом	Лекції, 8 год.	Методичні матеріали для самостійної роботи	1–5 (основна) 3–5, 8, 9 (допоміжна)	Підготовка до модульного контролю, до індивідуального завдання. Проведення модуля 3	<i>чотири тижні</i>
15		Проведення заліку				

